

FIKHİ AÇIDAN PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI

Muhammed ÇITAK

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-80-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Muhammed ÇITAK

1991 Yılında Fransa, Lyon'da doğmuşum. İlk, Orta ve Lise tahsilimi Lyon'da tamamladım. 2019'da Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi'nden mezun oldum. 2022 Yılında İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, İslam Hukuku Bilim Dalı'nda yüksek lisansımı tamamladıktan sonra İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalı'nda doktora başladım. Aynı yıl, Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi açık öğretim programına kaydımı gerçekleştirdim. Öğrenciliğim halen devam etmektedir. 2021 yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam İktisadı ve Hukuku Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak göreve başladım. Halen aynı üniversitede görevime devam etmekteyim. Evli ve üç çocuk babasıyım.

ÖNSÖZ

Girişimciliğin merkezinde önemli bir yere sahip olan finansman, insanlığın var oluşundan beri vardır. Zira insanlar, projelerini hayata geçirebilmek için daima finansmana ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca finansman, girişimci için yeterli parasal kaynak elde etmeyi ifade ederken yatırımcı için ise parasal kaynak sağlayarak farklı açılardan yatırım yapmasına olanak sağlamaktadır. Finansman, geçmişten günümüze kadar farklı modeller etrafında sunulmuştur. Bunlardan en meşhuru bankaların sağlamış olduğu kredilerdir. Ancak bu şöhrete rağmen birçok açıdan eleştirilmektedir. Özellikle faizli işlem olması hasebiyle İslam hukukunun temel ilkelerine aykırı düşmektedir.

Bu sebeple hem dinî hem de ekonomik açıdan farklı alternatifler aranmaya başlanmıştır. Bu bakımdan, çalışmamızın da konusu olan, paya dayalı kitle fonlaması, girişimciler ve yatırımcılar için yeni bir finansman modeli olarak piyasada yerini almış durumdadır. İslam hukukunun dinamik bir yapıya sahip olması hasebiyle de bu yeni modelin tanımı, analizi ve İslam hukukunun temel esaslarına ters düşmemek kaydıyla meşruluğu hakkında hükümler açıklanmalıdır.

Bu doğrultuda paya dayalı kitle fonlamasını bu çalışmamızda ele alarak İslam hukuku açısından değerlendirdik ve bu alandaki boşluğu doldurmayı kendimize hedef olarak belirledik.

Yüksek lisans tez çalışmam boyunca her aşamada desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Abdullah DURMUŞ hocama teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca paya dayalı kitle fonlamasının Türkiye’de yeni olması, kaynakların sınırlı ve genel olması nedeniyle sistemin doğru ve tam olarak anlaşılması oldukça zordu. Bunu aşmada ise “...Eğer bilmiyorsanız bilgi sahibi olanlara sorun” ayeti mucibince işin ehli bulunmuş ve paya dayalı kitle fonlaması hakkında detaylı bilgiye ulaşılmıştır. Bunun için sistemi detaylı bir şekilde anlatma nezaketini gösteren ve SPK tarafından lisans alma sürecinde olmalarına rağmen, değerli vakitlerini ayıran Global Kitle Fonlama Platformu AŞ’nin kurucusu, yönetim kurulu başkan vekili ve genel müdürü olan Sayın Hakan YILDIZ’a ve bu sistemin hukuki boyutunu bizlere aktaran yönetim kurulu üyesi Sayın Av. Dr. Ahmet Teyit KEŞLİ hocama da ayrıca teşekkür ederim.

Bu kitabın basım sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen İlim Yayma Vakfı'na da ayrıca şükranlarımı sunarım.

Muhammed ÇITAK

14 Kasım 2023

İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

1. BÖLÜM KİTLE FONLAMASI

1. KİTLE FONLAMASININ TANIMI.....	5
2. KİTLE FONLAMASININ TARİHÇESİ	6
3. KİTLE FONLAMASININ GENEL İŞLEYİŞİ	6
4. KİTLE FONLAMASININ MODELLERİ.....	7
4.1. BAĞIŞA DAYALI KİTLE FONLAMASI	7
4.2. ÖDÜLE DAYALI KİTLE FONLAMASI.....	8
4.3. BORÇLANMAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI.....	8
4.4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI	9
5. KİTLE FONLAMASININ ÖRNEKLERİ.....	9
5.1. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ	9
5.2. DÜNYA ÖRNEKLERİ	11

2. BÖLÜM PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI

1. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINA GENEL BAKIŞ	13
2. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ TARAFLARI	15
2.1. ASIL TARAFLAR	16
2.1.1. FON TALEBİNDE BULUNANLAR	16
2.1.1.1. GİRİŞİMCİ.....	17
2.1.1.2. GİRİŞİM ŞİRKETİ.....	18
2.1.2. FON ARZ EDENLER	19
2.1.2.1. NİTELİKLİ YATIRIMCI	20
2.1.2.1.1. KURUMSAL NİTELİKLİ YATIRIMCI	20
2.1.2.1.2. BİREYSEL NİTELİKLİ YATIRIMCI	21
2.1.2.2. NİTELİKLİ OLMAYAN YATIRIMCI	22
2.1.3. PLATFORMLAR.....	23
2.1.3.1. PLATFORMLARA İLİŞKİN ESASLAR	23
2.1.3.2. PLATFORMLARIN ORGANLARI	26
2.1.3.2.1. YÖNETİM KURULU.....	26
2.1.3.2.2. YATIRIM KOMİTESİ	27
2.2. DİĞER TARAFLAR.....	28

2.2.1. EMANET YETKİLİSİ	28
2.2.2. MERKEZİ KAYIT KURULUŞU (MKK)	31
3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ İŞLEYİŞİ	33
3.1. PLATFORMLARIN LİSTEYE ALINMASI	33
3.2. ÜYELİK İŞLEMLERİ	34
3.3. ÖN KABUL VE DEĞERLENDİRME	35
3.3.1. PLATFORMUN DEĞERLENDİRMESİ	35
3.3.2. YATIRIM KOMİTESİNİN DEĞERLENDİRMESİ	35
3.4. KAMPANYA	37
3.4.1. KAMPANYA SÜRESİ	37
3.4.2. ÖDEME YÖNTEMLERİ	37
3.4.3. CAYMA HAKKI	38
3.5. EMANET YETKİLİSİNİN SAKLAMA PROSEDÜRÜ	39
3.6. FİNANSAL KAPANIŞ	40
3.6.1. BAŞARISIZ FONLAMA	40
3.6.2. BAŞARILI FONLAMA	41
3.7. FON KULLANIMI	44
3.8. PAYLARIN DEVRİ	44
4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI	45
4.1. AVANTAJLARI	45
4.2. DEZAVANTAJLARI	46
5. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ ÖRNEKLERİ	47
5.1. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ	47
5.2. DÜNYA ÖRNEKLERİ	48

3. BÖLÜM

PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA TARAFLAR ARASI İLİŞKİLER VE FIKHİ TAHLİLİ

1. ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİLER	49
1.1. SPK AÇISINDAN GİRİŞİMCİ/GİRİŞİM ŞİRKETİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİ	49
1.2. İSLAM HUKUKUNDA ORTAKLIK VE ŞİRKETLER	50
1.2.1. İSLAM HUKUKUNDA ORTAKLIK	50
1.2.2. İSLAM HUKUKUNDA ŞİRKETLER	50
1.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA ORTAKLIĞA DAYALI İLİŞKİLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ	53
1.3.1. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ	56
1.3.1.1. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN MUDÂREBE AKDİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRMESİ	56
1.3.1.2. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN MÜŞÂREKE AKDİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRMESİ	58
1.3.2. GİRİŞİM ŞİRKETİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ	61
2. EMANET SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİ	62

2.1. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE EMANET YETKİLİSİ İLİŞKİSİ	62
2.2. EMANET SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİNİN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	63
3. VEKÂLET VE HİZMET SÖZLEŞMELERİNE DAYANAN İLİŞKİLER	66
3.1. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE YATIRIMCI, GİRİŞİMCİ/GİRİŞİM ŞİRKETİ İLİŞKİLERİ	66
3.2. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE MKK İLİŞKİSİ.....	68
3.3. VEKÂLET VE HİZMET SÖZLEŞMELERİNE DAYANAN İLİŞKİLERİN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	69

4. BÖLÜM

PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA SERMAYE, PAY SENEDİ İHRACI, KÂR/ZARAR PAYLAŞIMI VE FİKHİ AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ

1. GİRİŞİM ŞİRKETİNİN KURULMASI.....	73
1.1. TTK AÇISINDAN SERMAYE	73
1.1.1. SERMAYE ÇEŞİTLERİ	73
1.1.1.1. NAKDİ SERMAYE.....	74
1.1.1.2. AYNİ SERMAYE	74
1.1.2. SERMAYE TUTARI	75
1.2. TTK AÇISINDAN TEMİNAT MEKTUBU.....	76
1.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA SERMAYENİN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	77
1.4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA TEMİNAT MEKTUBUNUN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	79
2. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE SERMAYE ARTIRIMI	81
2.1. TTK AÇISINDAN SERMAYE ARTIRIMI.....	81
2.2. FİKHİ AÇIDAN SERMAYE ARTIRIMININ DEĞERLENDİRMESİ	82
3. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE PAY SENETLERİ.....	82
3.1. TTK AÇISINDAN PAY SENEDİ ÇEŞİTLERİ	82
3.1.1. HAMİLİNE VE NAMA YAZILI PAY SENETLERİ.....	82
3.1.2. NAKİT VE AYNİ SERMAYE KARŞILIĞINDA ÇIKARTILAN PAY SENETLERİ.....	83
3.1.3. ADİ VE İMTİYAZLI PAY SENETLERİ	83
3.1.4. BEDELLİ VE BEDELSİZ PAY SENETLERİ	84
3.1.5. PRİMLİ VE PRİMSİZ PAY SENETLERİ	84
3.2. FİKHİ AÇIDAN PAY SENETLERİNİN TEMSİL ETTİKLERİ ŞİRKETİN FAALİYET ALANI	85
3.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA PAYLARIN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	87
3.3.1. HAMİLİNE VE NAMA YAZILI PAY SENETLERİN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ	87
3.3.2. NAKİT VE AYNİ SERMAYE KARŞILIĞINDA ÇIKARTILAN PAY SENETLERİNİN FİKHİ DEĞERLENDİRMESİ.....	88

3.3.3. ADİ VE İMTİYAZLI PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ.....	89
3.3.4. BEDELLİ VE BEDELSİZ PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ .	91
3.3.5. PRİMLİ VE PRİMSİZ PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ	91
4. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE KÂR VE ZARAR	92
4.1. TTK AÇISINDAN GİRİŞİM ŞİRKETİNİN KÂR TESPİTİ VE DAĞILIMI	92
4.2. TTK AÇISINDAN GİRİŞİM ŞİRKETİNİN ZARAR MAHSUBU	96
4.3. FIKHİ AÇIDAN KÂR VE ZARARIN TAHLİLİ VE PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA DEĞERLENDİRMESİ.....	98
SONUÇ.....	103
BİBLİYOGRAFYA	107
EKLER.....	117

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Paya Dayalı Kitle Fonlaması Faaliyetinde Bulunmak Üzere SPK Tarafından Listeye Alınan Platformlar	25
Tablo 2: Spk Tarafından Portföy Saklamaya İlişkin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar	29
Tablo 3: Mkk'nin Yönetim Kurulunu Oluşturan Üyeler	32
Tablo 4: Emisyon Prim Hesaplaması	76
Tablo 5: Girişim Şirketinin Kâr Dağıtımı	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kitle Fonlaması İşleyişi.....	7
Şekil 2: Başarılı Fonlamanın Süreci.....	41

KISALTMALAR

AAOIFI	: Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kuruluşu)
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AŞ	: Anonim Şirketi
b.	: Bin, ibn (Oğlu)
bs.	: Basım
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
Bkz.	: Bakınız
BİAŞ	: Borsa İstanbul AŞ
Böl.	: Bölüm
BSMV	: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
EFT	: Elektronik Fon Transfer Sistemi
Fonbulucu	: Global Kitle Fonlama Platformu AŞ
İBAN	: International Bank Account Number
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İSEFAM	: İslam Ekonomisi ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezi
İZÜ	: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
JOBS	: The Jumpstart Our Business Startups Act
Haz.	: Hazırlayan
KFS	: Kitle Fonlaması Sistemi
md.	: Madde
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
No.	: Numara
nşr.	: Neşreden
s.	: Sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SPK	: Sermaye Piyasa Kurulu
SPL	: Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu
Sy.	: Sayı

Takasbank	: İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TKBB	: Türkiye Katılım Bankaları Birliđi
TL	: Türk Lirası
TSPB	: Türkiye Sermaye Piyasaları Birliđi
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
t.y.	: Basım tarihi yok
vb.	: ve benzerleri
y.y.	: Basım yeri yok

GİRİŞ

Çalışmanın konusu, Ekim 2019 yılında resmîyet kazanan paya dayalı kitle fonlamasının, işleyişi dikkate alınarak İslam hukuku çerçevesi altında incelenmesidir. Paya dayalı kitle fonlaması, fon bulmada zorlanan girişimcilere yönelik geliştirilmiş bir finansman türüdür. Bu modelin asıl amacı, fon bulamayan girişimciye kitlelerden oluşan yatırımcılardan fon toplamaktır. Bununla beraber bu yatırımcılar, girişim şirketinin ihraç ettiği paylar ile şirkete ortak olmaktadır. Finansman, her girişimci için önemli bir unsuru teşkil etmektedir. Zira bu finansman ile söz konusu girişimci, projesini faaliyete geçirme fırsatını bulmaktadır. Ancak henüz tohum aşamasında olan bir girişimci, fon bulmada oldukça zorlanmaktadır. Zira kâr beklentisi her ne kadar yüksek olsa da risk mefhumu da aynı ölçüde yüksektir. Diğer taraftan mevcut portföylerini kullanarak kazanmak isteyen yatırımcılar ise farklı projelere yatırım yapmaktadırlar. Kimi az risk alarak az kazanmayı tercih ederken kimisi yüksek risk, dolayısıyla yüksek beklenti düşüncesi doğrultusunda yatırım yapmaktadır. Bu bakımdan konumuz olan paya dayalı kitle fonlaması, hem girişimciyi hem de yatırımcıyı buluşturmak amacıyla getirilmiştir. Ayrıca SPK, hem girişimci hem de yatırımcıları korumak amacıyla tebliğ yayımlamıştır.

Bu modelin resmîyet kazanmasıyla platformlar, lisans alma sürecine girmiş bulunmakta; dolayısıyla bu modelin Türkiye’de uygulanmasına yönelik bir engel bulunmamaktadır. Paya dayalı kitle fonlaması gün geçtikçe dünyada daha çok girişimcilerin ve yatırımcıların ilgisini çekmiş ve bu modelin işlem hacmi beklentilerin üzerine çıkmıştır. Dolayısıyla bu modele olan ilgi artmış ve konu hakkında farklı çalışmalar yapılmıştır. Ancak söz konusu çalışmalarda konu, çoğunlukla medeni hukuk esas alınarak değerlendirilmiş, İslami boyut incelenmemiştir. Kanaatimizce paya dayalı kitle fonlamasının; güncel olması, faizsiz bir model olması ve İslam dünyasından insanların dikkatini çekmesi sebebiyle İslam hukuku açısından müstakil olarak yorumlanması gerekmektedir. Paya dayalı kitle fonlaması ülkeden ülkeye değişiklik arz etmektedir. Zira her ülkenin farklı mevzuatı bulunmaktadır. Bu çalışma sadece Türkiye için geçerli olan ve SPK tarafından Resmî Gazete’de yayımlanan mevzuat ile sınırlı tutulmuştur. Bu mevzuat ilk olarak 3 Ekim 2019 tarihinde 30907 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği” ile yürürlüğe girmişti. Ancak bazı değişikliklerden dolayı 27 Ekim 2021 tarihinde 31641 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Kitle Fonlaması Tebliği”

bir öncekini yürürlükten kaldırmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada en son yayımlanan tebliğ esas alınmıştır.

Bu çalışma, paya dayalı kitle fonlamasını İslam hukuku açısından değerlendirmeyi ve gerekli konularda önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır. Bunun için öncelikle paya dayalı kitle fonlaması modelinin detaylı bir şekilde anlatılması öngörülmüştür. Bu anlatıma binaen fıkıh kaynaklarında yer alan ve konumuzu doğrudan ilgilendiren şirketler bahsinin ele alınması hedeflenmiştir. Bu çalışmada konuyu ele alırken daha sonraki çalışmalarda kolaylık sağlaması açısından paya dayalı kitle fonlamasının işleyişini ve bu modeli oluşturan tarafları detaylıca ve aynı zamanda sade bir anlatımla işlemeye gayret gösterilmiştir.

Paya dayalı kitle fonlaması, bankalar vb. finans kurumlarından yeterli fon temin edemeyen girişimciler için geliştirilmiş bir finansmandır. Başka bir ifadeyle girişimcinin fon talebini kitlelerin oluşturduğu güç ile karşılamayı hedeflemektedir. Bu finansman modelinde birden fazla taraf mevcuttur. Özellikle SPK'nin getirmiş olduğu yeni mevzuata göre, toplanan fonların tamamı emanet yetkilisi tarafından bloke edilmektedir. Yine fonlama sonucunda, yatırımcılara dağıtılacak olan payların ihracı ve kaydıleştirilmesi MKK tarafından yapılmaktadır. Bunlara bağlı olarak bu çalışma, tarafların arasındaki hukuki niteliği ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca söz konusu fonun toplanması hâlinde, girişimcinin bir şirket kurma zorunluluğu da bulunmaktadır. Şirketin kurulması; sermaye, pay ve kâr/zarar kavramlarını da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, bu kavramlara hem medeni hukuk hem de İslam hukuku açısından ele almayı amaçlamaktadır.

SPK'nin yayımlanmış olduğu tebliğ, paya dayalı kitle fonlaması için büyük bir gelişmedir. Bununla birlikte, konuyla ilgili yazılan makaleler, tezler, verilen eğitimler ve düzenlenen çalıştayların sayısı günden güne artmaktadır. Türkiye'de mevzuat gereği sadece ödül bazlı kitle fonlaması kullanılmaktaydı. SPK'nin tebliği ile de paya dayalı modeli resmîyet kazanmıştır. Paya dayalı kitle fonlaması hakkında yapılan çalışmalar mevcuttur. Ancak İslam hukuku açısından çalışmalar bulunmamaktadır. Ortaklığa dayanan, kâr getiri sağlayacağı gibi risk de taşıyan bu modelin fıkhi açıdan incelenmesi gerekmektedir. Zira bu modelin kazandığı resmîyetin, bu alana ilgiyi artıracığı kanaatindeyiz. Her ne kadar bu modelin girişimcilere ve ülke ekonomisine olumlu yönleri olsa da İslami boyutu göz ardı edilmemelidir.

Belirtilen bu amaçları gerçekleştirebilmek için öncelikle paya dayalı kitle fonlamasını anlatan kaynaklara müracaat edilerek, bu model ile ilgili bilgiler derlenip basit bir anlatımla ortaya konulacaktır. Daha sonra bu modelde yer alan tarafların ilişkisi İslam hukuku açısından açıklanacaktır. Bunun için klasik

füru-ı fıkıh eserlerinde yer alan akitler incelenerek konumuza yorumlanacaktır. Son olarak, kurulacak veya kurulmuş olan şirketin sermayesi, ihraç edilen paylar ve kâr/zarar dağıtım konuları önce SPK ve TTK'nin maddeleri doğrultusunda açıklanacak ve ardından İslam hukuku kaynaklarına müracaat edilecektir. Bu kaynakların hükümleri araştırılacak ve paya dayalı kitle fonlaması işlemlerinde, bunların ne tür farklılıklar arz ettiği, hangisinin tamamıyla bir uygunluk gösterdiği, hangisine bir çözüm bulunması gerektiği sorularına cevap aranacaktır.

Çalışmada meselenin fıkhi boyutu açıklanırken dört mezhebin görüşleri esas alınmış ve aralarında cereyan eden ihtilaflı meseleler zikredilmiştir. Bütün mezheplerin ittifak ettikleri hususlar da ayrıca açıklanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de uygulanmaya yeni başlanan paya dayalı kitle fonlamasının İslam hukukunun prensiplerine uygunluğu hakkında cevap arayacaktır.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kitle fonlamasına giriş yapılmıştır. İkinci bölümde paya dayalı kitle fonlamasının genel tarifi yapılarak işleyişi ve mevcut tarafları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca bu modelin olası avantajları ve dezavantajları zikredilmiştir. Yine dünyada ve Türkiye'de icra edilen bu modelin birkaç örneğine yer verilmiştir. Ardından üçüncü bölümde, bu modelde bulunan taraflar arası ilişkilerin fıkhi değerlendirmesi yapılmıştır. Özellikle girişimciler ve yatırımcılar arası ilişkinin ortaklığa dayanması sonucunda konunun daha iyi anlaşılması için İslam hukukundaki şirketler bölümleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ayrıca taraflar arası ilişkiler, öncelikle SPK'nin tebliği doğrultusunda açıklanmış ve ardından fıkhi tahliline yer verilmiştir. Son olarak dördüncü bölümde, paya dayalı kitle fonlaması yoluyla kurulacak veya kurulmuş olan girişim şirketinin sermayesi, ihraç edilecek olan payları ve kâr/zarar dağılımı İslam hukukunda bulunan şirket akitleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bir önceki bölümde de olduğu gibi öncelikle SPK ve TTK maddeleri doğrultusunda açıklamalar yapılmıştır. Ardından fıkhi tahlile yer verilmiştir. Elde ettiğimiz bulgu ve veriler ışığında paya dayalı kitle fonlaması hakkındaki kanaatlerimizi ve önerilerimizi sonuç bölümünde belirttik.

